

ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
PENTRU COPIII FOARTE MICI
(de la naștere la 3 ani)
GHID PENTRU ACTIVITĂȚI ZILNICE

Betty Squibb și Sally J. Deitz

Ilustrații de Jean Iker

Editor: Carolyn Rutsch

Fundația pentru o Societate Deschisă este o rețea de fundații, programe și instituții fondată și sprijinită de filantropul George Soros pentru a încuraja dezvoltarea societăților deschise din toată lumea, în special din țările foste comuniste din centrul și estul Europei și din fosta Uniune Sovietică. Pentru a realiza acest scop, Fundația pentru o Societate Deschisă colaborează cu Children's Resources International (CRI) în dezvoltarea și punerea în aplicare a proiectului numit Step by Step (Pas cu Pas): un program pentru copii și familii.

CRI, organizație non-profit cu sediul în Washington D.C., promovează implementarea unor practici educaționale sănătoase din Statele Unite în condițiile menținerii tradițiilor culturale ale țărilor participante.

Open Society Institute, New York
400 West 59th Street
New York, New York 10019
tel. 212.548.0600
fax 212.548.4679

E-Mail: [HYPERLINK mailto:osnew@sorosy.org](mailto:osnew@sorosy.org) osnew@sorosy.org

Children's Resources International
5039 Connecticut Ave. NW, Suite One
Washington, DC 20008
tel. 202.363.9002
fax 202.363.9550
E-Mail::info@crinter.com

Library of Congress catalog Card Number 00-103042
Copyright©2000 Children's Resources International, Inc.

Editarea acestei cărți este finanțată de reprezentanța UNICEF în România în cadrul programului „Promovarea educației timpurii“.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SQUIBB, BETTY

Activități de învățare pentru copiii foarte mici: de la naștere la 3 ani / Betty Squibb,
Sally J. Deitz - București : Vanemonde, 2005
ISBN 973-87252-1-6
I. Deitz, Sally J.
159.922.7

DTP: Dan Glăvan
Layout: Victoria Dumitrescu
Editura: VANEMONDE Tel./Fax: 331.02.00

Toate drepturile asupra cărții sunt rezervate. Nici o parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă fără permisiunea scrisă anterioară a Children's Resources International, Inc.

CUPRINS

Cuvânt înainte	ix
Cuvinte de mulțumire	x
1. Introducere în învățarea la sugari și copii mici	3
1.1. Scopul acestei cărți	5
1.2. Cum învață sugarii și copiii mici	6
1.3. Cum învață copiii de vârste diferite	8
1.4. Cum pot educatorii să sprijine învățarea	10
1.5. Cum să folosim această carte	20
1.6. Tabel de activități pe capitole	21
2. Sugarul mic (naștere - 8 luni)	27
2.1. Cum este copilul din prima zi de viață până la opt luni?	29
<i>Înțelegerea de sine</i>	
Uite, sunt eu!	30
Mângâieri blânde	32
Ce sunt și ce nu sunt „eu“	34
<i>Să-i înțelegem pe ceilalți</i>	
Știu să zâmbesc!	36
Ascult lumea din jurul meu	38
Râd și chicotesc	40
Urmăresc lumea din jurul meu	42
Oameni și lucruri	44
Îți spun de ce am nevoie	46
<i>Înțelegerea lumii</i>	
Obiectele mele preferate	48
Eu pot face lucrurile să se întâmple!	50
Învăț forme noi	52
Texturi și senzații noi	54
Trântesc și lovesc obiectele	56
<i>Comunicarea cu ceilalți</i>	
Ne jucăm împreună	58
Scoatem sunete	60
<i>Mișcare și acțiune</i>	
Îmi țin capul sus	62
Ne mișcăm împreună	64

Pot să-mi ridic capul	66
Privesc în jur	68
3. Sugarul mare (8 - 18 luni)	71
3.1. Cum este copilul de la 8 și 18 luni?	73
<i>Înțelegerea de sine</i>	
Descopăr lucruri noi	74
Sentimentele mele	76
Dansul cu eșarfe	78
<i>Autonomie</i>	
Așa ne spălăm pe mâini	80
Cartea cu haine	82
Torn apă	84
<i>Să-i înțelegem pe ceilalți</i>	
Cartea „despre mine“	86
Tabloul prieteniei	88
Cutia noastră de colorat	90
<i>Înțelegerea lumii</i>	
Pot să găsesc un lucru	92
Construiesc un turn	94
Pun cercuri în pușculiță	96
Sortez formele	98
Pun cutiile una într-alta	100
<i>Comunicarea cu ceilalți</i>	
Vizita ursului	102
Fac ca	104
Bâzâi ca un bondar	106
Caiet cu materiale de pipăit	108
Găsesc obiectele	110
Teatrul de păpuși	112
<i>Mișcare și acțiune</i>	
Împing jucăriile	114
Trag jucăriile	116
Mă târăsc pe coate și genunchi	118
Golesc și umplu	120
Rostogolesc mingile	122
Arunc mingile	124
Mă joc cu cârligele de rufe	126

4. Copilul mic (18 - 24 luni)	129
4.1. Cum este copilul de la 18 la 24 de luni?	131
<i>Înțelegerea de sine</i>	
Știu cum mă cheamă	132
Fac singur	134
<i>Autonomie</i>	
Fac ordine	136
Mă îmbrac singur	138
<i>Să-i înțelegem pe ceilalți</i>	
Îi consolez pe ceilalți	140
Ia-mă în brațe	142
Mă joc cu prietenul meu	144
<i>Înțelegerea lumii</i>	
Și eu pot să scot acel sunet	146
Texturi diferite	148
Ora de pictură	150
Pot ghici ce este acest lucru	152
Am nevoie de ajutorul tău	154
<i>Comunicarea cu ceilalți</i>	
Spun ce vreau	156
Ora de muzică	158
Știu numele lucrurilor	160
Primele mele propoziții	162
Spun ce simt	164
<i>Mișcare și acțiune</i>	
Îmi place să mă cațăr	166
Umblu peste tot	168
Prin labirint	170
Mișcări mari și mici	172
5. Copilul între doi și trei ani	175
5.1. Cum este copilul între 2 și 3 ani?	177
<i>Înțelegerea de sine</i>	
Un portret cu multe fețe	178
Sunt fericit, trist, speriat, furios	180
<i>Autonomie</i>	
Potrivesc șosetele	182
Mă maschez	184

Eu spăl	186
Folosesc uneltele	188
<i>Să-i înțelegem pe ceilalți</i>	
Zile de sărbătoare	190
Cu ursuleții la iarbă verde	192
Confectionez cadouri	194
De-a trenulețul prieteniei	196
Petrecere în pijama	198
<i>Înțelegerea lumii</i>	
Fac plastilină	200
Colaj de hârtie ruptă	202
Adun „comori naturale“	204
Facem cerculețe	206
Pun păsărica în cuibul ei	208
<i>Comunicarea cu ceilalți</i>	
Ora poveștilor	210
Binoclul	212
Telefonul de jucărie	214
Facem o excursie	216
<i>Mișcare și acțiune</i>	
Puzzle	218
Facem picături de ploaie	220
Dau de mâncare la păsărele	222
Fac gimnastică	224
Popice cu sticle	226
Pictez cu periuța	228
6. Teme pentru copiii mici și pentru cei de la doi la trei ani	231
6.1. Planificarea temelor: copiii mici (până la 3 ani)	233
6.2. Teme model	235
6.2.1 PÂINEA	236
6.2.2. MINGILE	237
Mingile și tuburile	238
Joc cu mingea	240
Un cântec despre rostogolirea mingii	242
Un cântec despre aruncarea mingii	244
6.2.3. FERMA DE ANIMALE	247
Animale-marionete (pe bețișoare)	248
Găsirea animalelor	250
Găsesc mama și puiul	252
Să ne facem o fermă	254

6.2.4. BUZUNARELE	257
Pun batista în buzunar	258
Ce am în buzunare?	260
Dans cu mâinile în buzunare	262
6.2.5. APA	265
De-a ploaia	266
Fac baloane de săpun	268
Vopsesc cu apă	270
Sar peste baltă	272
7. Familii și comunități	275
7.1. Implicarea familiilor și comunităților	277
Cine este pe cubul cu poze?	278
Fac mărgele pentru mama	280
Am grijă de bebeluș	282
Ne facem casă	284
Zgomote de acasă și de la bunici	286
Bunica povestește	288
Vine un cântăreț în vizită	290
Urcăm pe munte	292
Haine și țesături de acasă	294
Cântece și dansuri de acasă	296
Felicitări	298
Cu autobuzul	300
Ce se aude afară?	302
Ce miroase afară?	304
Facem sos de mere	306
Doctorul și asistenta medicală	308
Meserii și pălării	310
Bibliografie	313
Anexa A: Jaloane privind dezvoltarea copiilor de la naștere la 3 ani	314
Anexa B: Sugestii de echipament și mobilier pentru sălile pentru copiii mici	316
Anexa C: Sugestii de materiale de joacă și jucării pentru sălile pentru copiii mici	317
Anexa D: Listă de control cu jucării și materiale de joacă pentru sălile pentru copiii mici	319
Anexa E: Model de obiective de dezvoltare pentru copiii mici	320

CUVÂNT ÎNAINTE

În 1994, Institutul pentru o Societate Deschisă, Fundația Soros și Children's Resources International (CRI) au format un parteneriat pentru a introduce metodele de predare centrate pe copil în sistemele de educație din Europa centrală și de est și în țările din fosta uniune Sovietică. Scopul său a fost acela de a sprijini dezvoltarea idealurilor și principiilor democratice la copiii mici.

Step by Step, programul educațional ce a rezultat din acest parteneriat, încurajează copiii din grădinițe și școli primare să gândească critic, să aleagă în mod eficace și să respecte diferențele dintre indivizi. Programul îi sprijină pe educatori și învățători să individualizeze instruirea bazată pe interesele copilului, pe punctele lui forte, pe nevoile lui pe de o parte, și să includă copii din grupurile minoritare și cei cu nevoi speciale pe de altă parte. În programul Step by Step, cel ce educă devine un moderator în învățare mai degrabă decât un furnizor de informații. Cel mai important lucru este că și familiile sunt încurajate să se implice în toate aspectele programului.

În 1998, programul Step by Step s-a extins și pentru copiii mici. Volumul publicat de CRI, *Creating Child-Centered Programs for Infants and Toddlers (Crearea de programe centrate pe copil pentru copiii mici)* descrie modul în care se poate aborda educația la această vârstă, punându-se accent pe copil. Metoda a fost folosită în Statele Unite și în alte părți din lume pentru a le ajuta pe educatoare să dezvolte medii de învățare sigure și stimulative pentru copiii mici.

În timp ce efectuau cursuri de pregătire profesională cu educatorii în estul Europei, autoarele acestei cărți, Betty Squibb și Sally J. Deitz și-au dat seama că educatoarele nu doreau doar o metodă pentru un plan de învățământ, ci doreau să afle ce activități anume pot să facă pentru a contribui la evoluția fizică, emoțională, socială, lingvistică și intelectuală a copiilor mici și că doreau ca informațiile să fie disponibile într-un format ușor de folosit și de găsit. Răspunsul la această cerință este cartea *Learning Activities for Infants and Toddlers: An Easy Guide for Everyday Use (Activități de învățare pentru copiii mici: Ghid pentru activități zilnice)*.

Activități de învățare pentru copiii mici: Ghid pentru activități zilnice cuprinde peste 125 de activități de învățare bazate pe teorii și cercetări actuale privind dezvoltarea sugarilor și copiilor mici. Dr. Squibb este profesor de pedagogia educației timpurii la Universitatea Framington, Maine, iar Dr. Deitz este specialistă în intervenția la vârstă timpurie și cecitate la Orbis International în orașul New York. Amândouă au decenii de muncă la activ, încercând să sprijine pe cei ce se ocupă cu îngrijirea și educația timpurie, aflați în medii geografice și culturale diverse.

Această carte, împreună cu *Crearea de programe centrate pe copil pentru copiii mici* asigură o bază serioasă pentru metode și activități ce se pot folosi la copiii foarte mici. Deși sunt dedicate educatoarelor, aceste publicații pot furniza informații utile și părinților, care împărtășesc și ei această perioadă spectaculoasă de dezvoltare a copiilor lor.

Pam Coughlin
Children's Resources International

Cuvinte de mulțumire

Motivul pentru care am scris această carte și celelalte din seria Crearea de clase centrate pe copil este dedicarea consecventă a lui George Soros față de ideea de societate deschisă și crezul său că și cei mai tineri membri ai societății pot să se bucure de libertățile democratice fundamentale. Fundațiile sale pentru o societate deschisă sunt un sprijin în efortul nostru de a împărtăși metodele de predare și învățare centrate pe copil în cadrul unor programe de pregătire a educatorilor și învățătorilor din grădinițe și școli primare din 26 de țări și regiuni din lume.

Cei ce lucrează la Children's Resources International sunt recunoscători Lizei Lorant și Sarah-ei Klaus de la Institutul pentru o Societate Deschisă din New York pentru că au orientat și sprijinit cu resurse dezvoltarea și înflorirea programului Step by Step. Viziunea, umorul și prietenia lor au fost o sursă continuă și un sprijin pentru munca noastră.

Echipele și educatorii din programul Step by Step care l-au pus în aplicare au fost primii care au recunoscut că el trebuie extins la sugari și copiii mici. Devotamentul cu care au creat experiențe educaționale de calitate pentru copii și familiile lor este impresionant. Ei schimbă cu adevărat lumea și creează un loc educativ mai plin de grijă pentru copii, prin munca lor plină de abnegație.

Acest volum *Activități de învățare pentru copiii mici: Ghid pentru activități zilnice* este rezultatul contribuției mai multor persoane. Autorii, Betty Squibb și Sally J. Deitz, au contribuit cu experiența lor în teoria și practica dezvoltării copiilor mici. Ele au scris aceste activități minunate din această carte. Carolyn Rutsch s-a aplecat asupra necesităților exprimate de a publica o asemenea carte și le-a transformat în realitate cu energie, tenacitate și caracter vizionar. Ea a lucrat îndeaproape cu autorii pentru a face ca această carte să fie ușor de folosit și să fie bogată în informații. Jean Iker a dat viață copertei și ilustrațiilor, făcând ilustrații la fel de instructive ca și textul. Elisa Slattery a editat cartea; cu ochiul său atent și stilul simplu ea a avut grijă ca volumul să fie mai lizibil și a găsit greșeli pe care noi, ceilalți, nu le-am observat.

Fotografiile reprezintă contribuția următorilor: Krista Clapp, Therese Khan, Josie Robins, John Ordway, Zoe Bennington, Peggy Redalen, Jamie duPont, Kate Walsh, Marion Rutsch și Diane Charnov. În plus, personalul de la Rosemount Center și St. Patrick's Episcopal Day School ne-au permis să prindem momente minunate din programele lor pe banda magnetică. Cassie Marshall a proiectat formatul paginilor și a realizat un document plăcut la citit și privit. Grupul Crosbie este autorul unei coperte care sugerează fantezia și promisiunea de la această vârstă.

Toți cei ce lucrează la CRI au contribuit la volum. Michele Redalen, a fost fotografa grupului, editorul și asistentul de producție. Pam Coughlin, Julie Empson și Ellen Daniels au revizuit cartea.

Children's Resources International

ÎNCĂ UN CUVÂNT

Preocuparea esențială a Centrului pentru Educație și Dezvoltare Profesională Step by Step este educația centrată pe copil. În acest cadru, din 1999 o atenție specială este acordată programelor de educație timpurie care se adresează copiilor de până la 3 ani.

Începuturile programelor desfășurate de noi s-au bucurat de susținerea materială, morală și tehnică a Children's Resources International precum și a Fundației pentru o Societate Deschisă. În acest sens, CRI ne-a pus în legătură directă cu experți în domeniu, experți care pe baza ultimelor cercetări științifice au lansat și în România... necesitatea schimbării atitudinii față de copilul mic

Educația timpurie implică o nouă abordare în înțelegerea copilului și a nevoilor acestuia. Printre aceste nevoi, un loc central îl are nevoia de învățare a copilului mic. Adultul oferă copilului siguranța care îl face pe acesta să-și asume riscurile cunoașterii și ale învățării. Copilul este înzestrat cu toate structurile pentru a învăța, adultul trebuie numai să-l pună în situații de învățare, să-l ghideze și să-l încurajeze în demersul lui de a cunoaște lumea și nu în ultimul rând de a fi apoi capabil să știe ce să schimbe în lume.

Această carte oferă profesioniștilor și părinților modele de „lecții” pentru copiii de la naștere până la 3-4 ani.

Pentru copii

Activitățile propuse sunt adecvate nivelului de dezvoltare a copilului în ceea ce el este capabil să înțeleagă și să facă, satisfăcându-i curiozitatea și dându-i bucuria propriilor reușite, ceea ce contribuie esențial la structurarea încrederii copilului în propriile capacități și a stimei de sine.

Pentru adulți

Activitățile propuse oferă adulților posibilitatea de a descoperi copilul, satisfacția de a participa împreună cu copiii la procesul de învățare a acestora într-un mod inventiv, simplu, antrenant și nu în ultimul rând amuzant. Această carte oferă și modalitatea concretă în care profesioniștii și părinții copiilor pot colabora și împărtși bucuria contribuției lor la formarea copilului.

Mulțumim CRI pentru că această carte există și pentru specialiștii români și părinții interesați de educația timpurie.

Mulțumim reprezentanței UNICEF din România pentru susținerea introducerii educației timpurii în creșe, pentru suportul acordat programelor noastre de educație timpurie și elaborarea unei metodologii, context în care a finanțat editarea acestei cărți.

Mulțumim și tuturor celor nenumiți, care cred în ceea ce un copil este capabil să învețe de timpuriu și ne-au pus la dispoziție crâmpie din activitățile de învățare a propriilor copii prin fotografiile expuse în această carte.

Sperăm ca utilizarea activităților pe care această carte vi le propune să le inițiați cu copiii să vă trezească sentimente de mulțumire și satisfacție și mai ales de inspirație care să se concretizeze într-un alt volum dedicat învățării copilului mic.

Carmen Anghelescu

Șef Departament Educație Timpurie

CEDP Step by Step